

MATENGA O TE PIRINIHA O HAWAIIKI.

I roto i te whai-korero a Mr. Desha He manuhiri no Hawaiki i Omahu ka whakaatu ia i te mate kua pa ki ona hapu i te matenga o to ratou upoko ariki. Koinei ana kupu :—

Kua tae mai te rongō i roto i nga Nupepa o Hawaiki kua mate a Kalanianaʻole Kuhio te Piriniha o Hawaiki i te 7 o nga ra o Hanuere. I whanau taua tangata ki te moutere o Kauai i a Maehe 27, 1871. He iramutu ia no Kuini Kapiolani. I kurangia ia ki Hawaii, ka paahi i nga kuru o reira, ka uru ki nga kura nunui o Amerika. Ka mutu i era kura ka haere ki Ingarangi rapu ai i te hohonutanga o te matauranga i nga kura nunui o reira. Te hokinga atu ki Hawaii rokohanga atu e ia e raruraru ana tana iwi ki nga pakeha mo to ratou mana Maori. Ko te Kuini kua whakataka i runga i tona torona. Uru tonu atu ia ki taua raruraru, ara ki te tautoko i to ratou kuini Maori. Ka mau herehere ia, a e waru marama ona ki te whare-herehere. No te tau 1895 i whakaputaina mai ai. No muri iho ka haere taua Piriniha ki te matakitaki i te ao. I tae ki Kanata (Canada), ki Itari, ki te whenua o nga Paniora (Spain) ki Paranihi (France) tae atu ki Awherika (S. Africa). Ka whakawhiti atu i reira ki Inia, ka ahū mai ki Nui Tireni, ki Ahitereria, ki Whiti, ka u ano ki Hawaii i te tau 1900. I te 1902 ka whakaturia ia hei mema mo te Paremata. Mai i taua tau tae noa ki tona matenga i tu tonu ia hei mema mo Hawaii ki te Paremata o Amerika.

Ko ana poroporoaki ki tona hoa wahine i penei :—
“Kaua e tangi nui ki a au. Kaua hoki koe hei kakahu i nga kakahu mangu, engari hei nga kahu ma. Huri atu o whakaaro ki te hunga ora. Whakapaua to kaha ki te whakatikatika i nga huarahi mo te hunga e tipu ake ana. Ko taku tinana me whakapungarehu (cremate) ka nehu ai ki te urupa o aku matua.”

I te ra i nehua ai i kati katoa nga whare o nga taone o Hawaii, a ko te hunga i huihui ki te whakanui i tana ra nehu, e rua-tekau mano tangata. He tohu tenei no te aroha nui o ana iwi ki a ia, pakeha, Maori, me nga iwi huhua o te ao kei Hawaii e noho ana. Ko taua tangata te morehu uri tane o nga momo kingi o Hawaii. He tangata pai, manaaki, whakaaro nui ki tona iwi Maori. He tangata i wehingia i arohatia hoki e te iwi pakeha.